

Per Kalėdas prisiėdęs, per Velykas pilvas dykas

Atkelta iš 18 psl.

Visai nenustebau, kai Rita ir Bronius Kukarėnai man išklojo trumpą, bet išsamią pasninkavimo teoriją. Lengvesnis skrandis, sakė Rita, tai ir šviesesnė galva, lengviau susikaupti Advento ar Gavenios maldai. Antra, tai proga pataupyti. Trečia, visi daktarai tvirtina, kad žmogui reikalingos iškrovos dienos. Taigi susilaikymas nuo mėsos, pieno ne tik dorybė, bet ir būtinumas.

- Ne kartą girdėjau tokį liaudišką dvi-eilį: per Kalėdas - prisiėdęs, per Velykas - pilvas dykas. Paaiškinkite.

Paaiškino Bronius Kukarėnas.

- Tai visai paprasta. Visos gėrybės sukaupiamos vasarą, rudenį, ir per Kalėdas jų dar pilnos visos kambaros. Tik valgyk ir džiauks. Kas kita pavasarį, per Velykas, kurios būna pirmą pilnaties sekmadienį po kovo 20 - osios. Per žiemą aruodai taip ištuštėja, kad Velykų pyragams ne kažin kas ir lieka.

Palinkėjau didsodiečiams Kukarėnams linksmų šventų Kalėdų ir nusukubėjau teirautis, kiek kainuoja obuoliai ir kiti vaisiai bei daržovės, ką drąsiai, nepažeidžiant tradicijų, galima dėti ant Kūčių stalo.

Algos mokamos ir obuoliais

Obuolių šeštadienio turguje - kokių tik nori, net sunku patikėti, kad jie šiemet taip užderėjo.

- Iš kur tie raudonšoniai? - klausiu jauną vaikina.

- Iš sodo.

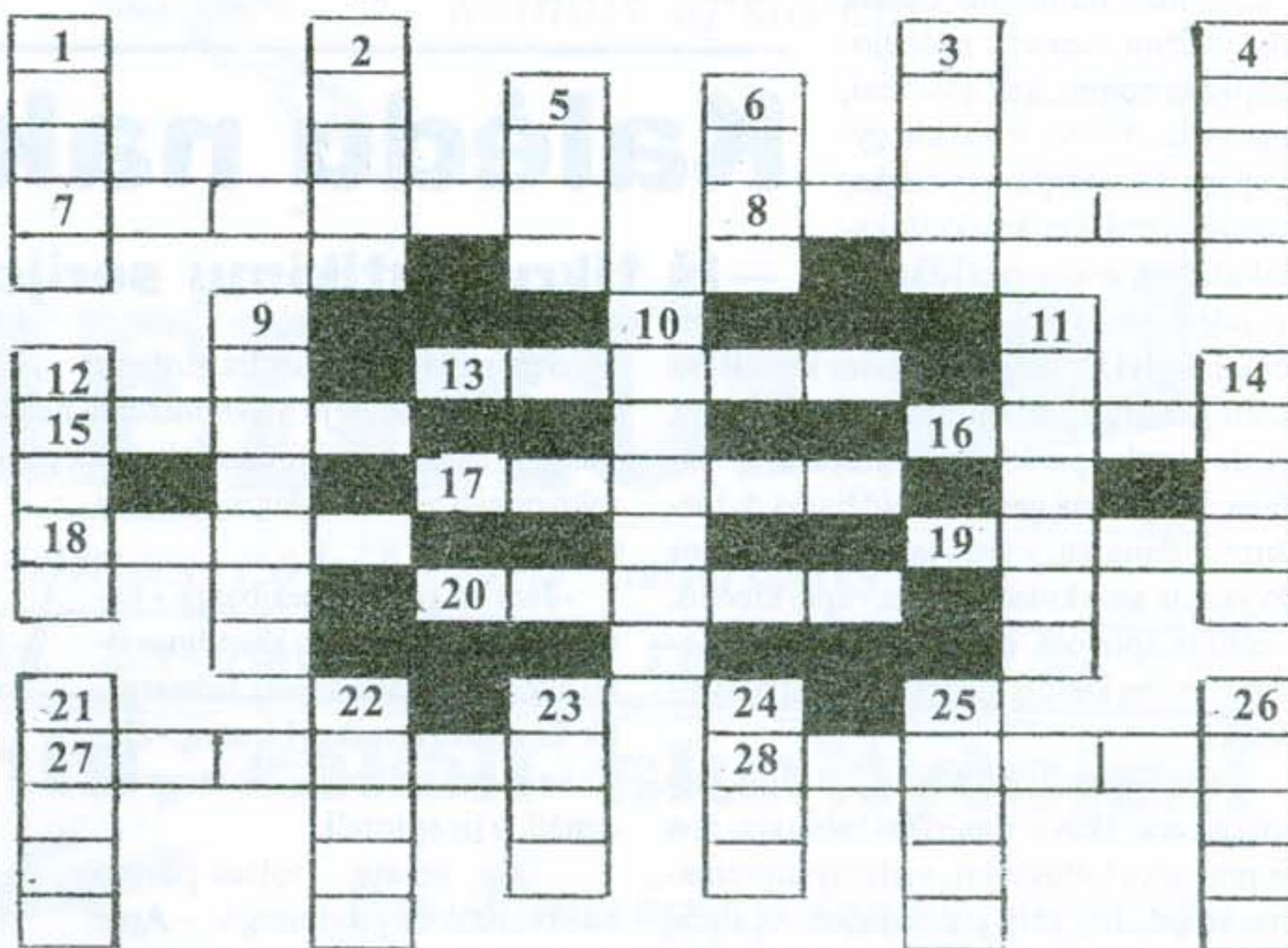
Ir baigta kalba. Kai tokia kalba, aišku: iš Lenkijos sodų.

Moteris, vardu Irena, taip pat parduvinėjusi obuolius, buvo gerokai šnekesnė.

- Aš iš Naradavos sodų, - pasakė, - Pasvalio rajono. Mes algas gauname obuoliais. Šį rudenį, kai rokiškėnų obelys buvo tuščios, visai neblogai sekasi. Pirkite! Štai kalėdiniai "Norio" obuoliai - 2,5 lito. Pigesnių? Už kilogramą "Aukšinių" - tik litas.

Stasys Varneckas
Autoriaus nuotraukos

K r y ž i a ž o d i s

Vertikalčiai:

1. Kalvio dirbtuvė.
2. Riebalinės medžiagos gaminys su dagčiu viduryje.
3. Vertė pinigais.
4. Varnų šeimos paukštis.
5. Ilgi supinti plaukai.
6. Teatre atskira vieta keliems žiūrovams.
9. Paauskštinta vieta, iš kurios kunigas sako pamokslą.
10. Žiūrovai, klausytojai ir pan.
11. Asilo kailis.
12. Žodžio "lapė" daugiskaitos galininko linksnis.
14. Ginkluotas susidūrimas tarp valstybių ar visuomenės klasių.
21. Abu.
22. Žemynas.
23. Klampi vieta, dažniausiai su stoviniu joje vandeniui.
24. Spygliuotis medis.
25. Susiūti popieriaus lapai su išspausdintu tekstu.
26. Žmogus kaip atskiras individas.

Horizontaliai:

7. Panašus į šunį plėšrus miško žvėris.
8. Dukters vyras.
13. Kietas apskrudęs duonos kepalas paviršius.
15. Lanko formos anga sienoje.
16. Lietuvos kurortas.
17. Nusikaltimas, nusižengimas.
18. Gyvūnų ir žmonių parazitas.

19. Gysla, kuria kraujas teka į širdį.
20. Blizginamieji dažai.
27. Apatinės veido dalies plaukai.
28. Žinia, garsas.

Sudarė Nida Pranskūnaitė

Kryžiažodžio, spausdinto 78 - me numerio, atsakymai:

1. Kalva 2. Patrulis 3. Kalkė 4. Kirpykla 5. Vakaras 6. Patranka 7. Sugauti 8. Savaitė 9. Kupra 10. Atvirukas 11. Atgal 12. Pakyla 13. Makaronai 14. Tarakonas 15. Planas 16. Kailiniai 17. Atolas 18. Stata 19. (vertikalčiai) Lašas 19 (horizontaliai) Lėkštė 20. Trasa 21. Agata 22. Pakalnė 23. Šiauliai 24. Troba 25. Kvota 26. Valiklis 27. Adatinė 28. Lašiša 29. Skuduras 30. Skarda 31. Palikimas 32. Datulė 33. Stinta 34. Ašaka 35. Estas 36. Angis 37. Pašluostė 38. Elena 39. Ekranas.

Kryžiažodžio, spausdinto 76 - me numerio, atsakymai:

1. Si 2. Pašlaitė 3. Sūrymas 4. VD 5. Ar 6. Maršrutas 7. Lavina 8. Elada 9. Lapės 10. Letena 11. Adventas 12. Kmynas 13. Ūdra 14. Apatija 15. Raukšlė 16. Midus 17. Va 18. Ate 19. Alpinizmas 20. Ina 21. Natris 22. Želmenys 23. Evelina 24. Mairūnas 25. Kaimynas 26. Kelnės 27. Gaidukas 28. Tadas 29. Lietus 30. Sėst 31. Litis 32. Saldainis 33. Adata 34. Kilpa 35. Pasaulis 36. Kukū 37. Irma 38. Ala 39. Gama 40. Epas 41. Krituliai 42. Meksika 43. Žas 44. Ledai 45. Gigantas 46. Aidas 47. Kateris 48. Akis 49. Žiema 50. Proza.

Kūčių vaisėms neliko nė stalo

Atkelta iš 17 psl.

- Mes patys jas paremdavom, - prisipažino moteris. - Dabar galvojau parduoti gyvulį ir duoti pinigų tai, kuri Zarasuose nori nusipirkti butą. Bet štai ši nelaimė... Žadėjo šiek tiek pagelbėti kaimynai, gal gausim pinigų iš draudimo. Pastatai buvo drausti 6000 litų. Atrodo, ir namų turtas draustas.

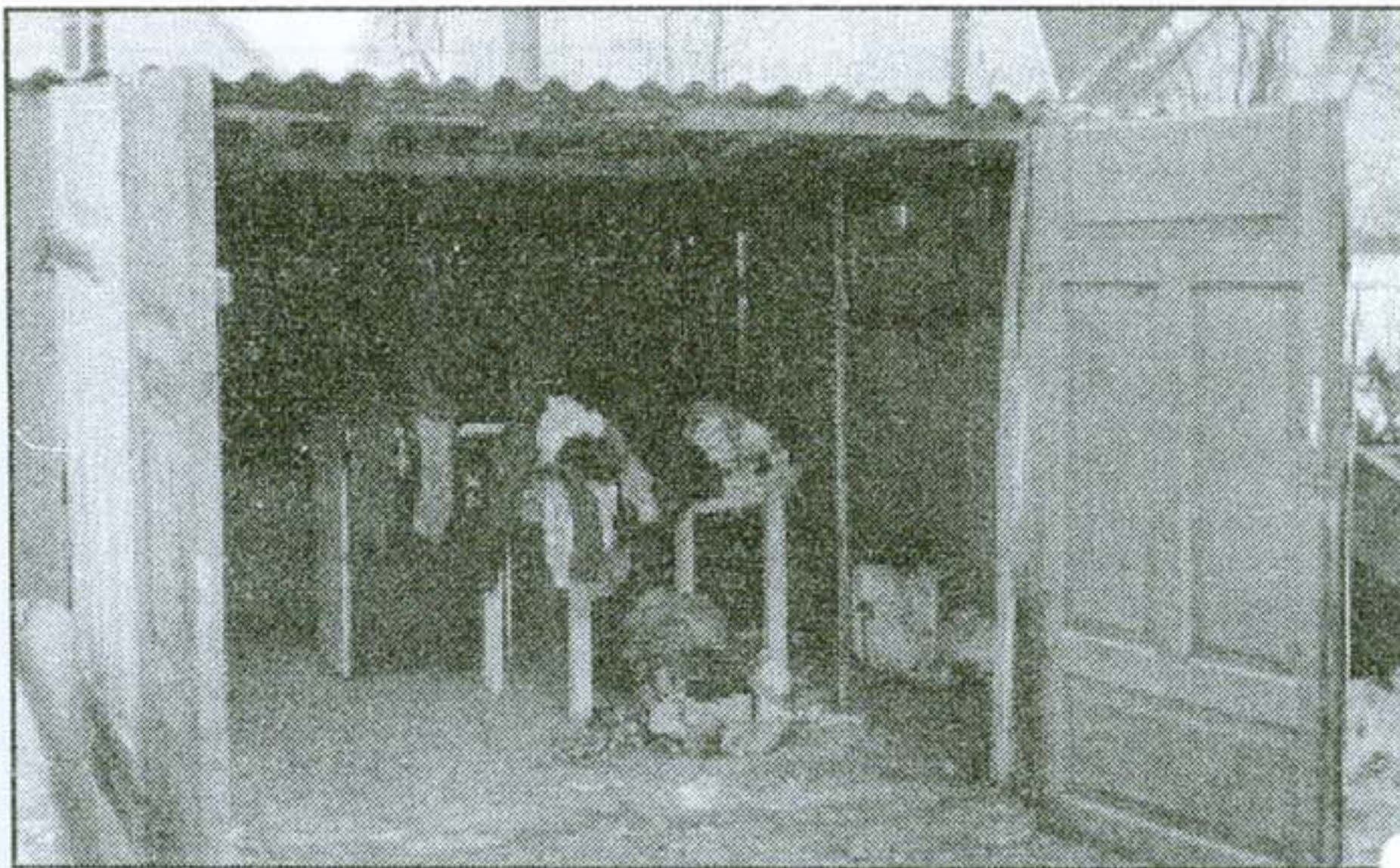
Tą dieną Obelių seniūnijos darbuotoja Salomėja Kviliūnienė sakė:

- Jeigu Ezerskai į mus kreipsis, socialinių reikalų komisija svarstys, kokią paramą suteikti. Panašiu atveju visus ir visada paremiame.

Ką aiškino ugniagesiai?

Gaisras, reikia manyti, kilo dėl trumpo elektros laidų sujungimo. Tokios nuomonės ir Egidijus Ezerskas, sakęs, kad palėpėje buvusi elektros instaliacija, ant kurios, lietui lyjant, kapsėdavęs vanduo.

Pasak Rokiškio sukarintos priešgaisrinės dalies viršininko pavaduotojo Ričardo Jovarausko, labai blogai, kai žmonės palėpėse laiko daug degių medžiagų. Tokiu atveju ugnis plinta akimirksniu. Anksčiau gyvenamųjų namų palėpės tikrindavo savanorių ugniagesių draugijos darbuotojai, dabar Valstybinės priešgaisrinės priežiūros nuostatai ir darbo organizavimo instrukcija tokią priežiūrą numato tik tais atvejais, kai derinama projektinė statybos, rekonstrukcijos ar perplanavimo

Ugniagesių vandeniu supiltus rūbus senieji Ezerskai džiovino garaže.

dokumentacija, pastatai priimami eksploatuoti, gyvenamuosiuose namuose įrengiamos kitos paskirties patalpos, gavus skundą apie priešgaisrinio saugumo norminių aktų reikalavimų pažeidimus, taip pat pareigūnų nuožiūra. R. Jovarauskas sakė, kad pernai kartu su butų ūkio specialistais inspektavo daugiabučius medinius gyvenamuosius namus, šiemet pasirinktinai patikrinta nemažai rūšių. Individualių namų savininkai turėtų patys suprasti, kaip tvarkyti palėpes. Jeigu ko nors nesupranta, ugniagesiai visada pasirengę suteikti informaciją.

Namo Obeliuose gyventojai padarė klaidą ir kviesdami ugniagesius. Iš bet kurios rajono vietovės, kilus gaisrui, reikia skambinti 01, o ne rinkti artimiausios priešgaisrinės dalies ar punkto penkiaženklį telefono numerį. Paskambinus telefonu 01, dispečerė patikimomis ryšio priemonėmis daug greičiau į nelaimės vietą išsiųs pagalbininkus.

Obeliuose degęs gyvenamasis namas šiemet buvo 48 - asis...

Vygandas Pranskūnas
Autoriaus nuotraukos

Per Kalėdas prisiėdęs, per Velykas pilvas dykas

Pasninkas per prievartą

Prieš dešimt metų, kai dar plazdėjo raudonos vėliavos, dauguma tikrai laikėsi Advento pasninko. Tik didžiausi mėgėjai stipriau pavalgyti nuo vidurnakčio stypsodavo eilėje prie mėsos parduotuvės, kad galėtų nusipirkti riebesnę kiaulės koją ir tokiu būdu papildyti nuodėmę.

- O kaip dabar? - klausiu Rokiškio turgaus mėsos pardavėją Rimantą Zablockį. - Ar per Adventą mėsos paklausa nesumažėjo? Ar rokiškėnai laikosi pasninko?

Ilgai negalvojęs, Rimantas Zablockis buvęs autovairuotojas, o dabar prekybininkas, verslininkas, atsakė:

- Kas turi pinigų - perka, nepasninkau-

ja. Tačiau tokių nelabai daug.

Iš Rimanto Zablockio sužinojau, kad kurių nors pastebimų pokyčių mėsos prekyboje per šį Adventą nebuvo. Nepirko prieš Adventą, nepirko Advento savaitėmis,

tiek pat pirkė ir po Kalėdų, per mėšedį, kuris turėtų tęstis ne tik iki Trijų Karalių, bet ir iki Užgavėnių. Sunkūs laikai prekiaujantiems mėsa. Pasiūla didžiulė, o pirkėjų galima vis mažta.

Šeštadienį Rimantas Zablockis su dukrele Ramune už kilogramą šviežios kiaulie-

nos prašė 8 - 11 litų. Kaina, jų nuomone, krenta. Mėsos pirkėjai taip, žinoma, neskaitė.

Lengvesnis skrandis - šviesesnė galva

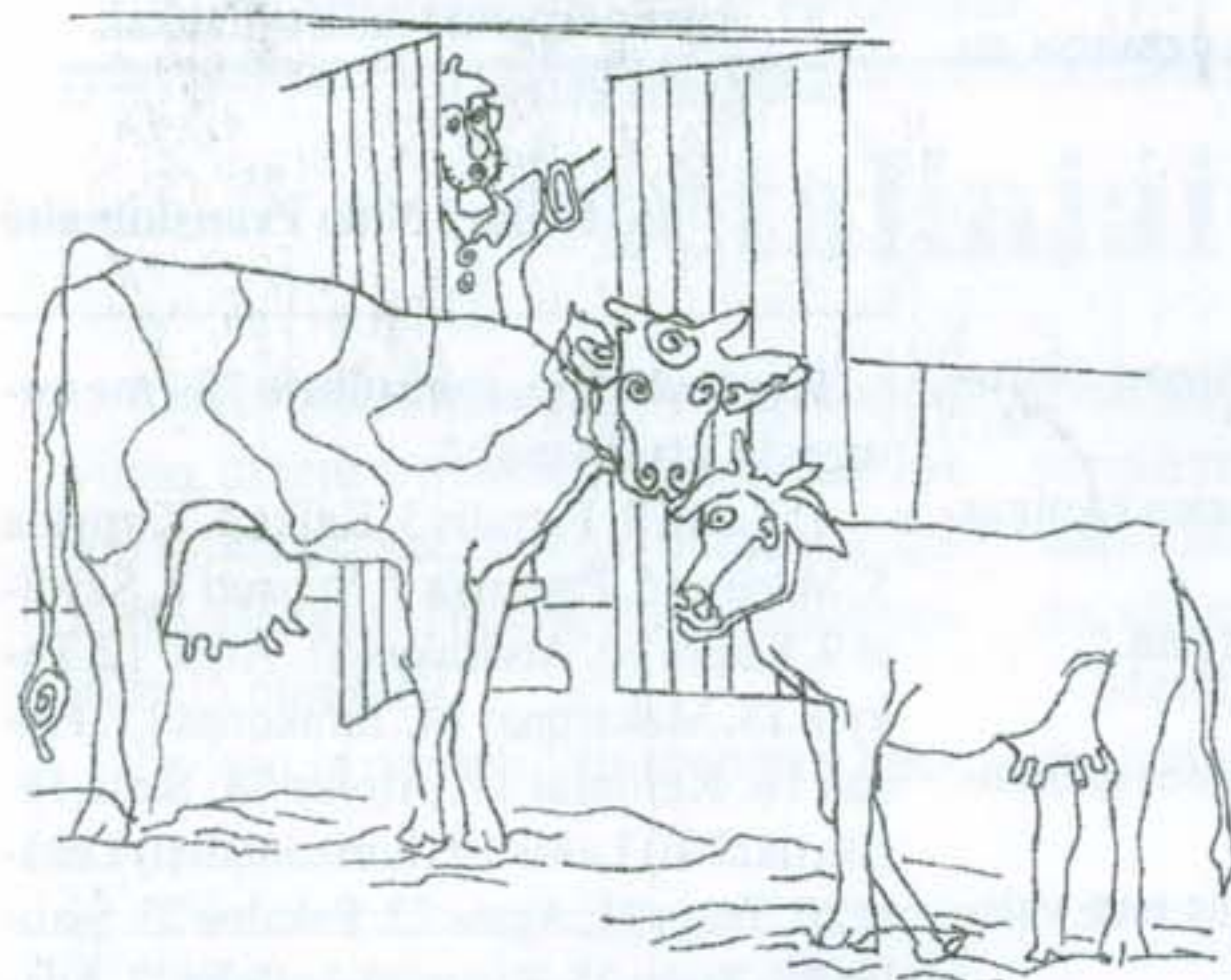
Apie Advento pasninką, artėjančias Kūčias šeštadienį pavyko pasikalbėti su Didsodės kaimo senoliais Rita ir Broniumi Kukarėnais.

- Jeigu ne paslaptis, - klausiu senuosius Didsodės gyventojus, - ar Advento pasninko laikėtės?

Nukelta į 19 psl.

Etnografai ne veltui daug metų praitavo, aprašinėdami įvairiausius papročius ir nutikimus. Dabar, pavyzdžiui, niekas ir neabejoja jų tvirtinimu, kad gyvuliai, paukščiai, žvėrys ir visi kiti gyvi padarėliai tarpusavy šneka. Karvės karviškai, kalakutai kalakutiškai, arkliai arkliškai, o kiaulės kiauliškai. Kai šnekučiuojasi dvi kiaulės - paprastas kiauliškas dialogas arba pasikeitimas nuomonėmis. Apie jovalą, paršelį ar gaspadinę. Tačiau, kai į vieną gardą suleidžiama dvidešimt ir daugiau, - tada jau seimas. Viena žvgyauja apie kviečius, kita - apie kėčius, septinta apie orą, devinta apie tvorą. Žodžiu, seime kiaulės paprasčiausiai nesusišneka.

Tačiau būna viena naktis, kai visas karviškas, arkliškas ir kiauliškas babilonas ima ir prašneka lietuviškai, visiems suprantama kalba. Tai, kaip jau atspėjote, Kalėdų naktis. Jei atsargiai prisėlinsi prie tvarto ir atidžiai klausysies, išgirsi daug įdomių dalykų. O gal ir naudingų.

Ūkininkas Anupras buvo prisiskaitęs visokių knygų, laikraščių ir visa tai žinojo. Tad po sočios Kūčių vakarienės, liepęs vaikams kraustyti patalan, pats atseit išėjo į kiemą atvėsti ir grynu oru pakvėpuoti. Naktis buvo žvaigždėta, tyli, girdėjosi net kaip pelės daržinėj krebžda. Staiga

Anupro ausį pasiekė kažkokių žodžių nuotrupos. Prislinko prie tvarto arčiau -

Kalėdų naktį

— Iš tikrų nutikimų serijos —

o gi jau visai rišli kalba girdisi.
- Mm, - myktelejo holšteinizuota juodmargė. - Mūsų šeimininkas vakar tiek pils-tuko prisišveitė, kad dar ir šiandien atrajojo.

- Jam tai geruoju nesibaigs, - lietuviškai, bet su ryškiu skandinavisku akcentu atsakė švedų žalmargė, tik šią vasarą atvežta į Lietuvą. - Geria kaip mes - kibirais. Tik mes vandenėlį, o jis spiritėlį.

- Taip, sesute, - toliau porino holšteinizuota juodmargė. - Apie kreditus jis visai negalvoja. Kai užgrius antstoliai, mus po vieną išvedžios. O gaila... Susipažinome, susidraugavome...

Klausėsi Anupras tos karvių kalbos, ir jį šiurpas nukrėtė. Kreditai... Juos Anupras pamiršta tik tada, kai kaukolinio prisikliukina. Tačiau kiekvieną rytą vėl už galvos griebiasi, o mintyse tik kreditai, terminai, antstoliai...

- Aš, sesute, - vėl pasigir-do holšteinizuotos juodmargės balsas, - žinau, kaip Anupras galėtų iš skolų išbristi.

Dar labiau sukluso ne tik švedų žalmargė, bet ir Anupras.

- Sode, po ta senąja alyvine, - tęsė holšteinizuota juodmargė, - užkastas puodas. Jeigu šeimininkas jį surastų...

Šeimininkas toliau nebesiklausė. Čiupęs iš malkinės kastuvą, jis strimgalviais

nulėkė į sodą, susirado tą senąją alyvine ir pradėjo rausti tranšėjas. Net suprakaitavo visas, kol kastuvo geležis atsimušė į kažką kietą. "Puodas, - apsidžiaugė Anupras, - aukso".

Taip, tai tikrai buvo senas puodas, kuriuose, kaip rašo knygos, visada laikomos aukso monetos. Anupras nekantriai nuvožė dangtį, kyštelėjo ranką, bet užčiuopė ne apvalias monetas, ne perlų vėrinius, o kažkokį čezantį pergamentą. Ištraukė, išskleidė...

Mėnulis tuo metu pašvietė pro medžių viršūnes, ir Anupras perskaitė:

"NEBEGERK, ANUPRAI, KAUKOLINIO!"

Tuo ir baigiu šį pasakojimą. Etnografams ir visiems kitokiems Kalėdų nutikimų tyrinėtojams belieka išsiaiškinti, kaip po ta alyvine pateko puodas, kuriame nebuvo aukso.

Stasys Varneckas

Ingos Bulovaitės piešiniai

PRAGIEDRULIAI

Mūsų adresas:

Nepriklausomybės a. 22

4820 Rokiškis

Tel./Faks. 5 13 54

e-mail:

pragiedruliai@post.omnitel.net

Leidėjas UAB "Rokiškio pragiedruliai"

Indeksas 424.

2 spaudos lankai.

Laikraštis leidžiamas

antradieniais ir

penktadieniais

Tiražas 5990 egz.

Redaktorius

Vygandas Pranskūnas

Tel. 51532

Korektorė

Rasa Čižauskienė

Leidybos centras:

Jolita Kaškevičienė,

Igoris Skripka

Autoriai atsako už pateiktus faktus ir kitą informaciją.

Redakcija už reklamos ir skelbimų turinį neatsako. Skelbimai ir prenumerata redakcijoje priimami darbo dienomis.

Gerbiami rajono žmonės!

Per kasdienybės rūpesčius ir šurmulį
einame į 1999-uosius metus...

Nuoširdžiai linkiu, kad Kalėdų
gaudžiantys varpai suteiktų palaimą

Jums ir Jūsų šeimoms.

Kūčių ramybė ir šviesi viltis
telydi Jus visus ateinančius metus.

*Tegu šv. Kalėdos laimę neša,
Tegu Naujieji metai džiaugsme žydi!*

*Visus visus, didelius ir mažus,
artėjančių švenčių proga sveikina*

Lietuvos konservatorių (TS)
Rokiškio skyrius

*Šventose Kalėdose - ramybės ir gerumo.
Naujuose metuose - sėkmingų darbų,
tikslingų siekių, ryžto ir nuotaikos bei
geros sveikatos.*

Matas Zdanevičius
Rokiškio rajono pašto viršininkas

Vytautas Masiulis
Rokiškio rajono meras

Tegul ištirps žvakučių liepsnose
širdžių ledai ir šaltas laiko gruodas.

Ir tesušvis vėl mūsų vėduose
Vilties ugnis - lyg pranašas paguodos.

Nuoširdžiausiai sveikiname
Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga.

Telydi 1999 - aisiais kuo geriausia
sėkmė Jūsų darbus,
sumanymus, lūkesčius.

Kolektyvo vardu - komisaras
Stasys Meliūnas

Mieli rokiškėnai!

Teaplanko Jus šv. Kalėdų džiaugsmas.

Linkiu Jums

tikėjimo ir sielos ramybės,
vilties ir sveikatos.

Tegu senieji metai nusineša
liūdesį ir skausmą, o Naujieji atneša
daug nuostabių ir
laimingų dienų.

Antanas Garuolis
Rokiškio miesto seniūnas

Gerbiami pedagogai, moksleiviai, tėveliai!

Tegul šviesi ir rami Kalėdų
nuotaika palydi tirpstančias

1998 -ųjų dienas, tegul
tikėjimas sėkme atneša
išsipildymą Naujaisiais!

Švietimo tarnybos vardu
Rimantas Šinkūnas

Metaliniai litai

Lietuvos bankas į apyvartą išleido
vieno, dviejų ir penkių litų monetas. Jos
yra didesnio skersmens, maždaug 2,5
karto sunkesnės nei buvusios tokio no-
minalo monetas.

Dviejų ir penkių litų monetas cen-

tinė dalis padaryta iš baltos spalvos
vario ir nikelio lydinio, išorinė dalis (žie-
das) – iš aukso geltonumo spalvos va-
rio, aliuminio ir nikelio lydinio.

Metaliniai šio nominalo litai pakeis
popierinius banknotus.

Įteikta redakcijos dovanėlė

"Pragiedruliai" žadėjo dovanėlę
skaitytojui, kuris 78 - ojo numerio pir-
mame puslapyje pirmasis pastebės
klaidą. Akyliausia pasirodė esanti ra-
jono savivaldybės Švietimo tarnybos
bibliotekininkė **Aldona Pivoriūnienė**.
Jai ir atiteko Kalėdų dovanėlė.

Pensijų ir pašalpų pervedimas gyventojams į pajamų kaupimo sąskaitas.

Bankas už Jūsų sąskaitoje laikomas lėšas
mokės 4% metinės palūkanas.

Sąskaitos tvarkymas - nemokamas

Norėdami atidaryti sąskaitą kreipkitės į
Lietuvos žemės ūkio banko Rokiškio skyrių.

Kauno g. 7, Rokiškis

Tel. 51454, 52839

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO BANKAS

Dar galima užsisakyti
"Rokiškio pragiedrulių"
1999 metams. Prenumeratą
priima visi rajono paštai,
visuomeniniai platintojai,
redakcija.

Mūsų laikraštyje skelbimai,
sveikinimai, padėkos,
užuojautos - nemokami.

Prenumeratos kaina vienam
mėnesiui - tik 6 litai.

Kitas 20 - ties puslapių laikraščio
numeris išeis gruodžio 31 dieną.

Tikras krikdemas Lozorius neatstums

Šv. Kalėdų išvakarėse pokalbiui pakvietėme Krikščionių demokratų partijos Rokiškio skyriaus pirmininką Tadeušą Chadyšą.

- Galima ir pasikalbėti, - pasakė T. Chadyšas "Pragiedrulių" korespondentui Stanislovui Varneckui. - Tik nemanykit, kad LKDP yra kokia nors bažnytinė partija, apie kurią labiausiai tinka rašyti prieš Kalėdas ar Vėlykas. Mūsų partijai gali priklausyti ir ne krikščionys, ne katalikai. Vienintelis reikalavimas - dorai gyventi ir pripažinti krikščioniškas vertybes.

- Ir kiek tokių žmonių subūrė LKDP Rokiškio skyrius?

- Tikrųjų narių yra 290. Jie susibūrė į 10 kuopų. Apie partijos rėmėjų skaičių galima spręsti iš rinkimų rezultatų - jų dešimteriopai daugiau. Bažnyčia mūsų

sų partijų nariams, rėmėjams yra tik moralinis autoritetas.

- LKDP ir šalyje, ir mūsų rajone sudaro koaliciją su Tėvynės Sąjunga. Tačiau pasigirsta krikdemų balsų, griežtai kritikuojančių daugumos vyriausybę, net finansinę gaują ją vadinančių.

- Seimo pirmininko pavaduotojas Aidas Palubinskas persistengė, ir jo žodžius nugirdo žurnalistai. Iš tikrųjų tokios konfrontacijos nėra. Tačiau mes nenorime būti jaunesniaisiais koalicijos broliais.

LKDP yra savarankiška partija, turinti senas tradicijas, ideologiją ir konkrečius siekimus. Mes remiame laisvą verslą, žmonių siekimą gyventi turtinčiau, tačiau visada jiems primename, kad nesielgtų, kaip tas turtuolis iš Luko evangelijos, atstūmęs Lozorį. Dievo bausmė būna rūsti, jos galima išvengti tik artimo meile, pasiaukojimu.

- Jūs dirbate rajono savivaldybėje, pažįstate visus valdininkus. Kas, Jūsų nuomone, gyvena ir dirba pagal krikščioniškosios etikos reikalavimus?

- Šį kartą konkretumo norėčiau išvengti: kam gadinti nuotaiką prieš Kalėdas? Idealių valdininkų, kaip ir idealių žmonių, labai nedaug. Bent jau aš tokių nepažįstu. Ir savęs tokiu nelaikau. Beje, krikdemai laikosi nuostatos kritikuoti ne

žmogų, o jo veiksmus, poelgius.

- Jūs baigėte tarybinį universitetą. Kaip sekėsi mokytis dialektinio materializmo, mokslinio komunizmo, ateizmo?

- Ačiū, neblogai. O mano ateistinės žinios buvo įvertintos net "labai gerai". Gal dėl to, kad eidamas laikyti šio egzaminą sukalbėjau maldele. Kaip ir prieš kiekvieną egzaminą. Malda man padeda susikaupti, prislopina jaudulį.

- Ką veiksite šį vakarą?

- Kaip ir visi katalikai - valgysiu Kūčių vakarienę. Prie stalo susirinks visa mano šeima: žmona Vida, Rokiškio psichiatrinės ligoninės socialinė darbuotoja, sūnus Viktoras, abiturientas, dukrelės Dvilė, devintokė, ir Vilija, antraklasė. Ateis ir uošviai.

Kūčių tradicijos man artimos ir brangios iš vaikystės. Tėvai buvo katalikai ir mane auklėjo. Prie komjaunimo, tiesa, buvau prisirašęs, tačiau tai buvo ne auklėjimo, o neišvengiamos tų laikų kasdienybės rezultatas. Širdyje visada ir visur buvau katalikas.

- Gal norėtumėte ko nors palinkėti savo partijos bičiuliams?

- Ačiū už suteiktą galimybę. Krikščionys turi auksinę taisyklę: niekada nedaryti to, ko nenorėtum, ką tau darytų. Gyvenkime pagal šią taisyklę ir būsim laimingi.

Rajono tarybos sesijoje

Keturioliktasis tarybos posėdis prasidėjo eilėmis apie Tėvynę Lietuvą, Nepriklausomybę, Laisvę - pirmoji jo dalis buvo skirta Lietuvos savivaldybių 80 - osioms metinėms.

Rokiškėnai savivaldą įkūrė bene pirmieji Lietuvoje. 1918 m. lapkričio pabaigoje Rokiškyje įvyko valstiečių bei parapijų igaliojinių suvažiavimas, kuriame sudarytas apskrities komitetas. Pirmuoju jo vadovu išrinktas socialdemokratas Jurgis Smolskys. Šis komitetas gyvavo iki 1918 - ūjų Kalėdų, kai mūsų miestą ir apskritį užplūdo bolševikai su Edvardu Tičkumi ir suorganizavo savuosius revoliucinius komitetus.

Pranešimą, skirtą Lietuvos ir mūsų krašto savivaldos jubiliejui paminėti, tarybos posėdyje skaitė rajono meras Vytautas Masiulis.

Antroji sesijos dalis buvo skirta aktualijoms. Svarstyta 18 darbotvarkės klausimų. Rajono gyventojai labiausiai laukė savivaldybei priklausančių katilinių įkainių svarstymo, nes nuo tarybos narių geranoriškumo, sugebėjimo surasti resursų priklausė, kiek gyventojams reikės šį sezoną mokėti už šilumą. Remdamiesi 1997 m. kovo 27 d. Lietuvos valstybinės energetikos išteklių kainų ir energetinės veiklos kontrolės komisijos nutarimu "Dėl centralizuotos šilumos kai-

nos nustatymo laikinos metodikos", rajono taryba patvirtino, kad vieno kvadratinio metro šildymo savikaina Kavoliškio katilinėje yra 6,62 lito, Skemų pensionato - 4,29, Pandėlio - 5,5, Obelių stoties - 8,03, Obelių m. Vytauto g. - 11,6, Juodupės - 4,56, Konstantinavos - 9,23. (Iš viso rajono savivaldai priklauso 16 katilinių).

Šilumos savikaina įvairiose katilinėse skirtinga. Tačiau brangesnės šilumos vartotojai už vieno kvadratinio metro šildymą mokės vienodai - po 3,24 lito. Skirtumą tarp savikainos ir šios sumos padengs rajono savivaldybė iš lėšų, skirtų kurui pirkti ir kompensacijoms.

"R.P." inform.

Artėja susitaikymo vakarienė...

Baigėsi Adventas. Šiandien gruodžio 24 - oji, Kūčios. Namuose jau papuoštos eglutės. Mirksi girliandos, blizga žaisliukai, ant žaliaskarės šakelių kabu obuoliai, saldainiai... Šiandien Adomo ir Ievos vardadieniai. Eglutė primena Rojaus sodo uždraustąjį medį, kurio vaisių nuskynus įvyko didelė nelaimė. Ji atitaisyta Kristaus ginimui. Ar žinote, kodėl Kūčių vakarą neragaujami vaisiai ar saldainiai nuo eglutės? Kad nepasikartotų Ievos nelaimė... Šventų Kalėdų dieną, gimus Kristui, visi draudimai nebegalioja. Po eglute ieškoma Kalėdų senelio dovanų...

Kūčių vakarą šeimos nariai susirenka susitaikymo vakarienei. Šeimininkės šiam vakarui paruošia 12 valgių, simbolizuojančių metų mėnesius. Jei valgių bus mažiau, metai bus neturtingi... Ar žinote, kad šį rytą reikėjo nueiti į pirtį, vyrams švariai nusigramdyti barzdas, moterims ir merginoms plaukus susipinti į kasas. Bent jau taip elgdavosi mūsų senoliai ir senolės.

Kūčių vakarienę malda pradeda na-

mų šeimininkas. Po jos dalijamasi pašventintu kalėdaičiu - susitaikymo vandeniu. Ant stalo stovi kryželis. Tuščioje lėkštėje dega žvakė. Ji primena apie šiemet išėjusį iš gyvenimo šeimos narį...

Pirmiausia valgomi pupos, žirniai, pasaldintame vandenyje išmirkyti kviečiai, šližikai... Sėdintieji prie stalo iš po staltiesės traukia po šieno smilgą ar šiaudą. Kieno ilgiausias - tas ilgiausias ir gyvens... Merginos išbėga į lauką ir klausosi, kurioje pusėje amsi šunys. Jos nori sužinoti, iš kurios pusės atbildės piršliai... Stalas nenukraustomas iki pat Kalėdų ryto, mat pasivaikinti turi ir mirusiųjų vėlės.

Ankstų šv. Kalėdų rytą visi klausosi Piemenėlių mišių. Tiesa, vienas žmogus lieka namuose - verda kopūstus su mėsa, laukia sugrižtančiųjų. Kalėdų dieną niekas nieko nedarba, tik pašeria gyvulius, palesina paukščius. Šiems

paberia tai, kas liko nuo Kūčių stalo.

Kalėdos - saulės grįžimo diena. Pabunda šviesos ir naujų vilčių ilgesys, tarytum į prarają nugarma nerimas, depresija...

O šiandien sulauksime Kūčių vakaro, kuris ateis į atokiausias sodybas snieguotais takeliais, per arimus ir pievas... Susikaupimo ir rimties vakaras. Susitaikymo vakarienė...

Būkit laimingi, "Pragiedrulių" skaitytojai!

Vygandas Pranskūnas

Autoriaus nuotrauka

PRO ALVIRA LAINGA

Rimtu, ironišku ir linksmu žvilgsniu

Pusiau rimtai, pusiau juokais šnekant, Panemunėlio krašte gyvena du įžymūs ar bent jau gerai visiems žinomi žemaičiai - seniūnas Anicetas Bytautas ir bedarbė Eugenija Kancerienė. "Kolegę" seniūnas vadina ponia, mat ji tinginti net sau bulvių nusiskusti - jas turi išvirti ir gražiai patiekti kurio nors ūkininko žmona ar šiaip kokia kaimo moterėlė. Tik tuomet ponia Kancerienė atsisės ir gardžiai pasisotins. Suprantama, prie svetimo stalo, ant kurio neprošal kad stovėtų ir butelaitis skysčio, trenkiančio į smegenis.

Eugenija plačioje apylinkėje išgarsėjo ne tiek savo poniškomis manieromis, kiek ne visiems įprastu ir tuo labiau suprantamu gyvenimo būdu. Nors jau spaudžia žiemos šaltukas, tačiau moteris nė nesiruošia niekur kraustytis iš savo "valdų" Vilių kaimo teritorijoje - iš medžių šakų suręstos, ruberoido atplaišomis dengtos palapinės, tik per kelis žingsnius pastebimos tankiuose krūmokšniuose. Kad nesusaltų ir nebūtų nuobodu, ji palapinėje lindi ne viena, o su panašų likimą pasirinkusiu Kazimieru Kregždėnu. Poniai Eugenijai - 47 - eri, jos bendramintis ketveriais metais jaunesnis. Reikia manyti, kad vienas kitą sušildo ne tik šalia gulėdami. Tiesa, kokia ta meilė, tegalima spėlioti, nes kairįjį ponios paakį "puošia" mėlynė. Eugenija tvirtino, jog vyras jos

1. Laimė palapinėje ant sniego

Kelią iki palapinės žymėjo jos gyventojų sniege palikti pėdsakai.

nesušildas, o Kazimieras prasitarė, kad į akį ji gavusi kaip padėką už meilę...

Ta palapinė - šalia geležinkelio. Kai paklausiau, ar jie žino, kiek dabar valandų, Eugenija atsakė, jog laiką spėja pagal pravažiuojančius traukinius. Kazimieras prisipažino, kad jam tas pats, kiek valandų. "Aušta - vadinasi, rytas. Temsta - vakaras", - sakė.

Abu susipažino senokai, kai Vilniuje gydėsi nuo alkoholizmo tuometiniame gydymo ir darbo profilaktoriuje. Kazimieras gimęs Rusijoje - ten tėvas atliko bausmę. Ne itin šnekus K. Kregždėnas tepasakė, kad prieš ketvertą metų dar turėjęs darbą, o dabar retsykliais talkininkaujęs aplinkinių kaimų žmonėms. Šie kartais duoda pinigų, kartais - drabužių. Žiemą, tiesa, ir pas ūkininkus nebėra ką veikti, bet žmonės čia geri - tai kruopų įberia, tai lašinių atpjauna. Jei

vienas neduoda, tai susimyli kitas. Panemunėlio krašte pasirodęs 1986 metais. Prisiregistravęs geležinkelio stoty, tačiau nė pas ką. "Registracijos vieta - geležinkelio stotis, be gatvės pavadinimo ar namo numerio, - sakė. - Tiksliau, kaip toj dainoj: "Mano adresas - Tarybų Sąjunga". Kurį laiką gyveno Panemunėlio miestely, pas Romą Baltrūną. Seniai begėręs. Jei šitą palapinę kas nors nuversėtų, pasiryžęs pasistatyti kitą. Į seniūniją jokios pagalbos nesikreipė, nes ne-

tiki, kad valdžia kuo nors pagelbėtų.

E. Kancerienė lukšteno senokai virtas ir sukietėjusias pupas, žiūrėjo kažkur pro šalį ir aiškino, jog palapinėje gyvenimas visai neprastas. Tiesa, ankstesnį būstą sudegino (ji pasakė, kas taip padarė), bet susirentė kitą. Svarbu, kad ant galvos nelyja. Prisipažino turinti tris dukras, vyresnioji ir jaunesnioji išteklėjusios, o štai vidurinioji - dar ne. Gyvena jos Švenčionyse. "Ar nepasikviečiat į svečius?" - paklausiau. Ji, pasirodo, išteklėjusiųjų net pavardžių nežino. Supratau, kad susitikusi savo vaikų nebepažintų. Eugenija sakė, jog pirmas jos vyras už vagystes pateko į kalėjimą, kur ir baigė savo vargus - "buvo nusmeigtas". Turėjusi kitą vyrą, tik už jo nebetekėjusi.

Nukelta į 6 psl.

Laimė palapinėje ant sniego

Atkelta iš 5 psl.

Pati kilusi iš Klaipėdos rajono Šukaičių kaimo. Tėvai jos neauginę. Seniūnija siūliusi butą Bajoriškių kaime. Bet kaip nusineš savo mantą? Be to, ten, daugiabučiame name, gyvenęs banditas, tik ką grįžęs iš kalėjimo. Baisu. Apylinkės inspektorius Remigijus Juronas sakęs: "Ką nors pavok - ir turėsi kur gyventi". Eugenija padėkojusi už "gerą" patarimą, bet juo nepasinaudojo. Ji pati neteista, jau dešimti metai šitam krašte, bet blaivykloj nebuvusi nė karto. Kai kartu su Kazimieru gyveno Panemunėlyje, gydėsi ligoninėje. Grįžusi savo drabužius rado išmestus iš trobos. Tada ir dingęs jos pasas. Dokumento neišgijo iki šiol, nes naujam neturinti pinigų. O vogti nenorinti. Dabar duonos pristigusi, bet dar likę kruopų, kurių davusi pažįstama Akvilė iš Augustinavos kaimo. Pas ją vasarą ši bei tą dirbusi.

Prie palapinės - "virtuvė": glėbelis sukapotų žabų, tuščias aprūkęs puodas, keptuvė, kurioje - šiek tiek kruopų... Vienam ir kitam palapinės kraštuose - po nepilną plastmasinį butelį rausvo skysčio. Ponia Eugenija sakė, jog tai arbata. Tarp tų butelių - skudurų guolis, iš kurio abu Vilių šabakštyno gyventojus vidurdienį ir prikėlėme...

Seniūnijos vyr. inžinierė vietiniam ūkiui Sigita Gasiūnienė ir socialinės

paramos inspektorė Janina Gavėnienė pasakojo, kad E.Kancerienė anksčiau dirbo Panemunėlio linų fabrike, gyveno nemelyje geležinkelio stotyje. Trobos šeimininkui mirus, paveldėtojai namą pardavė, ir Eugenija atsidūrė "gatvėje". Vėliau jai buvo surasta pastogė Panemunėlio miestelyje. Nesutarė su šeimnininkais. Buvo išvykusi iš šio krašto, bet vėl sugrįžo. Pasistatė palapinę. Policijai didelių rūpesčių nei ji, nei

jos sugyventinis nekelia. Seniūnijos darbuotojos prisipažino, kad prie palapinės nebuvo nuėjusios nė sykio. Ten bene pavasarį buvę policininkai sakė, jog be aulinių batų iki jos pribristi neįmanoma. Prieš dvi savaites seniūnija surado butą Bajoriškiuose, savo rakandus Eugenija ir Kazimieras galėjo po truputį susinešti. Jei nenori, tegu laimingai gyvena palapinėje... Tik aplinkiniai žmonės baiminasi, kad Eugenija neįlįstų į daržinę nakvinės ir nepadegtų šieno - mat ji rūkanti.

Čia gyvena ponai Eugenija ir Kazimieras.

"Čia pat geležinkelis", - rodė E.Kancerienė.

"Turėjau didesnę palapinę, bet sudegino", - aiškino K.Kregždėnas.

Kartą per šalčius E.Kancerienė nakvojo katilinėje, tačiau vyrai iš ten ją išgynė...

Kai per pažliugusį sniegą permirusiais batais klampojome iki už gero puskilometro paliktos mašinos, kartu su mumis ėjo ir Kazimieras, ir Eugenija. Vyras, palinkėjęs gerų švenčių, užsuko į vieną Vilių kaimo sodybą, kurios šeimnininką matėme gero kai įkaušusį, o moteris paprašė nuvežti į Panemunėlio geležinkelio stotį. Ką ji ten veiksianti? "A, pasival kiosiu", - atsakė...

Nukelta į 15 psl.

Atkelta iš 6 psl.

"Ar norit pamatyti labai skurdžiai gyvenančius žmones? - klausė seniūnijos darbuotojos. - Ar norit?"

Kodėl nenorėti? Kodėl nesužinoti, kas kliudo tiems žmonėms gyventi tvarkingiau?

Riedame slidoku keliu iki Lukiškių kaimo. Įsukame į įvairiausiais rakandais užgriozdintą kiemą. Troboje - skudurai, kaladė, krūva vytelių, kirvis, lakstantys katinai ("Negalime apsiginti nuo pelių", - vėliau sakys šeimininkė), šuo... Ant lovų - suvelta, nežinia ar kada skalbta patalynė. Palubėje - sukabinti nebaigti pinti krepšiai bulvėms ("Reikia kaip nors prasimanyti centų", - prisipažins šeimininkas). Pilnas dubuo rūkytų lašinių...

Nijolė ir Algimantas Kiaugos - jauni žmonės. Jai - trisdešimt šešeri, jam - metais daugiau. Nijolė veidą apsimūturiausi skara - skauda dantį. Jau trys savaitės. Dar ir skrandį maudžia. Todėl atseit troboje tokia netvarka.

Pernai gruodį Kiaugos pardavė tris karves. Visos sirgo leukoze. Už gautus pinigus tenusipirko vieną ne itin gerą karvę ir paršų. Vieną kiaulę ką tik papjovė. Šiuo metu tvarte kriuksi vienas bekonas ir du mažesni riestauodegiai. Turi beveik 8 ha žemės, tačiau naudoti tinkami tik kokie keturi hektarai. Kiti plotai skendi balose - net karvės nepririši.

Auklėja tris dukras. Dvi - moksleivės, jaunėliai - šešeri, į mokyklą eis kitais metais. Vaikams valstybė kas mėnesį skiria 120 litų. Tai pagrindinės "pajamos", iš kurių reikia gyventi visai šeimai. Už pieną, ko gero, tegaus aštuonis litus. Prastas gyvulys, bet ką daryti? Algimantas dar nupina vieną kitą krepšį, neša į Panemunėlio turgelį. Dar šluotas riša. Į Rokiškį, kur gal galėtų daugiau parduoti, neveža, nes

2. Skurdas ir neviltis Lukiškių kaime

Skudurai ant triušių būdos - iš sąvartyno.

autobuso bilietas kainuoja penkis litus. Neapsimoka. Monkės biznesas.

Algimantas nespjauna butelio link. Sakoma, kad išgeria tik tada, kai kiaulę pjauja, kai traktorininką reikia pavaišinti, kai kitoks reikalas išpuola. Vyras, matyt, kuklinasi. Seniūnijos darbuotojos žino, kad Algimantas taurelę išlenkia daug dažniau.

Gavo labdaros: drabužių, tris poras batų... Beveik viskas vaikams. Nueina į Šetekšnių sąvartyną. Randa drabužių geriais užtrauktukais, parsineša, juos išima. Ir kito gero randa.

Kalėdoms vaikams ant sienos jau papuošta eglės šaka. Algimantas sakė, jog užteks šakos. Eglutė būtų gražiau,

bet... Ikimokyklinukei tėvai pažadėjo bent jau saldinių. Moksleivės dovanų gaus mokykloje.

Ilgiau viešėti nesinorėjo. Šeimininkas ėmė pykti, kad kamantinėjama, prapliupo keikti valdžią. Sakė, ne mums pamokslus skaitykit, o valdininkus tvarkykit.

Jei galėtume...

Grįžtant pasirodė, lyg būtume pabuvoję tokio pat pavadinimo kalėjime... Bet gal ir Algimanto žodžiuose buvo tiesos? Argi vien paprastas kaimo žmogus kal-

tas, kad jis prastai gyvena, kad prarado bet kokią norą nors šiek tiek apsiukopti, nusiprausti? Kaimietis moka kentėti tyliai, nebent prie butelio kumščiu į stalą daužo... Kas išgirs tą bilsimą?

Vygandas Pranskūnas
Autoriaus nuotraukos

Mažajai lukiškietei pažadėta saldinių...

"Niekada nejaučiau. kad reikėtų atsilyginti"

Vis dar nenutyla įvairūs gandai, paskalos medikų adresu. Man 81 - eri. Daug kartų teko kreiptis į gydytojus, ne kartą buvau operuotas.

Daug kartų mano sveikatą gelbėjo gydytoja Gražina Kučinskienė. Ji visada išklauso, apžiūri, apstuksena, kartais apibara už nerimastį, žadėdama pririšti prie lovos, jeigu nepildysiu jos nurodymų, jei aplankiusi namuose ras ne lovoje.

Ne kartą teko gulėti ligoninėje.

Dėkingas gydytojams Sokolovui, Savickienei, chirurgui Žilėnui, mane operavusiam, medicinos seselėms,

Būna ir taip

slaugytojoms. Aš niekada nejaučiau, kad reikėtų kuo tai atsilyginti materialiai. Visada jaučiau rūpestį,

švelnumą, o juk ne vien vaistais gydoma, bet ir maloniais žodžiais. Labai dėkingas visiems, vilkintiems baltus chalatus, medicinos darbuotojams už jų pasiaukojimą.

Linkiu, jog visada būtumėte tokie, kokie esate.

Tegu Naujieji metai suteikia džiaugsmo, sveikatos, laimės.

*Su gilia pagarba -
Feliksas Mažeikis*

Mūsų draugų mintys...

Sauliaus Stanišausko fotoreportažas

- Kažin, kuris iš jų skanesnis? Pilkasai?

Ne! Labai jau prastai jo sėmėga atrodo. Mėšlinas visas. Matyt, ką tik tvarte trynėsi. O gerklę laido!.. Gal tas muzikas miežių padaugino?.. Fui, nenoriu, neskanus!.. O ta, kurios krūtinė spalvota - kitas dalykas. Simpatiška. Vaidina. Čiauška kaip zyliukė. Apvalutė. Riebi. Kaip gi būsi liesas, jeigu pusė kiaulio ant virvagalio maskatuoja? Soti - tai ir maivosi prieš pilkį.

Ir mano snukutis, sako, kvadratinis. Bet su malonumu abu suraityčiau. Ne plunksnose skanumas slypi, o mėsytėje.

Ech, ir kodėl gi neskraido katinai?..

- Ei, rudoji, kodėl tokios raudonos tavo akys?

- Aš pozuuju...

- Era, sveikinu tave su šeimos padidėjimu. Linkiu, kad kūdikis augtų sveikas, balsingas, bet kad jam nedygtų dantys! Geriausias šuo - šuo be dantų.

Negerai, negerai,
negerai pabučiavai.
Reik žiūrėt į akutes
Ir bučiuot į lūputes!..

Kūčių vaišėms neliko nė stalo

Gruodžio 17 - osios naktį (po antros valandos) kilo gaisras Obeliuose, Jau-nystės gatvės 18 - me name. Išaušus rytui, nelaimės vietoje lankėsi "Pragiedrulių" korespondentas.

Save ir kitus išgelbėjo kūdikis

Pirmame namo aukšte gyveno Stanis-lava ir Jonas Ezerskai, mansardoje - jų sū-nus Egidijus su žmona ir dviejų mėnesių dukrele Rima. Ši naktį ėmė verkti ir kosčio-ti. Ji ir prikėlė savo mamą bei tėvelį. Egidi-jus sakė, kad, pamatęs liepsną palėpės sandėliuke, bandė gesinti, tačiau nuo ait-rių dūmų ėmė dusti. Name jau nebebuvo elektros, tamsoje sunku buvo orientuo-tis. Į lauką išnešė dukrelę, prikėlė tebe-miegojusius ir nieko nejutusius tėvus. Ka-dangi neturėjo telefono, nulėkė pas kai-mynus Lokcikus. Šie nedelsdami skambi-no į Obelių sukarintą priešgaisrinę dalį, tačiau prisiskambinti nepavyko. Gal ne tą numerį surinko, gal blogai veikė pabran-gę ir dar brangšiantys telefono ryšiai... Egidijus nuskubėjo į priešgaisrinę dalį.

Egidijus Ezerskas Rokiškio sukarin-tos priešgaisrinės dalies vyresniajam in-žinieriui Stasiui Juodkai aiškino, kada ir kaip prasidėjo gaisras.

Senieji Ezerskai, išbėgę į kiemą, pamatė kraupų vaizdą: liepsnojo visas namo vir-šus, pokšėjo įkaitęs šiferis. Stanislava sa-kė, kad buvo taip pasimetusi, jog nežino-jusi, nė ką daryti. Pabudinta tamsoje nera-do nei batų, nei drabužių. Pusnuogė dar bandė užlipti į mansardą anūkėlės drabu-žėlių, tačiau dūmai bloškė atgal. Net galvą prasiskėlus.

- Jei ne Rimutė, pirmoji pajutusi dūmus

ir pradėjusi verkti, turbūt visi būtume su-degę, - manė moteris.

Nuostoliai

Egidijus sakė, kad pelenais pavirto visi baldai, televizorius, magnetofonas, dra-bužiai. Žodžiu, visas turtas, buvęs man-sardoje. Neliko nei asmens, nei automo-bilio dokumentų. Aplink - geri kaimynai. Atnešė drabužių, kepurę... Priglaudė ma-žąją Rimutę.

Stanislava taip pat dėkojo kaimynams, kurie iš namo pirmo aukšto išnešė visus daiktus. Nors ir sulieti vandeniu, bet naudoti kone visi turbūt bus tinkami. Tiesa, moteris sakė, kad palėpėje buvę jos vasarinių ba-tų, uogienių. Nebeliko...

Gyvenimas

Nė vienas abiejų šeimų narys niekur nedirba. Stanislava, antros grupės invalidė, teigė, jog visi gy-vena iš jos pensijos ir menko ūke-lio. Jonas Ezerskas, kuriam 56 - eri, dirbo bendrovėje, bet ji iširo. Sū-nus į Obelius atsikėlė rudenį, kai neteko darbo akcinėje bendrovėje "Rokiškio mašinų gamykla". Rajo-no centre prarado ir pastogę - bu-tą, kurį nuomojo, šeimnininkai par-davė.

Ši nelaimė - pastaruoju metu ne pirmoji. Rudenį nugaišo karvė, visai neseniai Su-batėj staiga mirė Stanislavos sesuo.

- Karvė - niekis, auginu kitą. O štai kai žmogaus nebėra... - atsiduso namo savi-ninkė.

Parama

Paklausta, ar gali tikėtis paramos iš sa-vo trijų dukrų, kurių viena gyvena Rokiš-kyje, o kitos dvi - Zarasuose, Stanislava atsakė, kad jos gyvena sunkiai.

Nukelta į 18 psl.

Stanislava Ezerskienė rodė mansardoje spro-gusį dujų balioną ir dėkojo Dievui, kad tuo metu pastate žmonių jau nebuvo.

*Kas gražu, atsilieps, kas
teisinga, nemirs, nors vandenim,
kalnais apklotum.*

Vaižgantas

PRAGIEDRULIAI

Nepriklausomas rokiškėnų laikraštis

1998 m. gruodžio 24 d. ketvirtadienis. Nr. 79. Kaina 0,80 Lt.

Su šventėmis, mieli skaitytojai!

Dalios Karpavičiūtės piešinys

Pajuskime, kaip palengva tirpsta širdies liūdesys, kaip skaidrėja mintis... Kažkur pasitraukė ir šalia rymojusi vienvė... Kokia nuostabi Tyla!.. Ji tam, kad išmoktume nebeklysti, kad išmoktume duoti neturint, pasidalyti paskutiniu, mylėti nemylinčius, aukotis nelaukiant dėkingumo! Ir - atleisti. Visiems ir už viską, kas buvo skaudu, prieš tai paprašius atleidimo...

Prieš šventes gerai nusiteikusios Panemunėlio seniūnijos darbuotojos Janina Gavėnienė (iš kairės) ir Sigita Gasiūnienė pasiūlė parašyti du reportažus iš egzotiškų vietų - Lukiškių ir palapinės ant sniego. Mes, aišku, sutikome.

Publikacijas skaitykite laikraščio priede "Pro atvirą langą".

Šios dienos laikraštyje - 1999 m. kalendorius